

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83210,Grzybowski-Jozef-Boleslaw.html>
2022-10-05, 01:55

Grzybowski Józef Bolesław

GRZYBOWSKI Józef Bolesław (17 III 1869, Kraków – 17 II 1922, tamże), paleontolog i geolog naftowy. Syn Franciszka, księgarza i wydawcy, a później agenta handlowego.

Ukończył Gimnazjum św. Jacka w Krakowie (1887), po czym studiował prawo na UJ, uzyskując absolutorium. Interesował się w tym czasie amatorsko geologią. W 1890 został asystentem prof. W. Szajnochy przy Gabinetie Geologicznym UJ. Wtedy dopiero podjął formalnie studia geologiczne (do 1894). Doktorat uzyskał w 1896 na podstawie rozprawy *Mikrofauna piaskowca karpackiego. Cz. I. Otwornice czerwonych ilów z Wadowic* (1896). W 1900 habilitował się również na UJ, przedkładając studium *Die Tertiärbkagerungen des nordlichen Peru und ihre Molluskenfauna* (1899). W 1908 został mianowany profesorem tytularnym geologii i paleontologii, od 1912 pełnił funkcję kierownika Pracowni Paleontologicznej UJ. Od 1919 był profesorem paleontologii i kierownikiem Katedry Paleontologii, rok później otrzymał tytuł profesora zwyczajnego.

Interesował się zwłaszcza mikropaleontologią osadów karpackich, wiedzę uzupełniał na studiach specjalistycznych odbytych na uniwersytecie w Monachium (K. Zittel) oraz uczelniach położonych w sąsiedztwie naftowych ośrodków górniczych różnych krajów. Wiele podróżował, niekiedy ze znanym geologiem naftowym H. Walterem, po Rosji (m.in. Półwysep Czeleken) i Rumunii (do 1914). W czasie I wojny światowej odwiedził Irak, a po nim Włochy (Liguria i Kalabria).

Badania G. o charakterze odkrywczym koncentrowały się w Karpatach i dotyczyły głównie rozpoznania mikrofauny warstw z ropą naftową. W tej dziedzinie był na ziemiach polskich pionierem. Z tego względu jego nieoczekiwany zgon w 1922 (ostre zapalenie gardła) był poważną stratą dla nauki.

Jako niezależny finansowo utrzymywał przez lata bohemę krakowską, co S. Przybyszewski odnotował w swoich wspomnieniach.

Głównym zadaniem badawczym G. było ustalenie możliwości rozpoznania warstw kolektorów ropy naftowej na podstawie zachowanych w nich mikroskamieniałości. W związku z tym poznał tereny eksploatacji ropy w różnych obszarach Karpat galicyjskich, na początku ustalając wiek skał na podstawie skamieniałości, a później zespoły mikrofauny. Ogłosił w związku z tym rozprawy: *Mikrofauna des Karpathen-Sandstein aus der Umgegend von Dukla* (1894), *Dotychczasowe rezultaty badań mikroskopowych namułów wiertniczych galicyjskich kopalń naftowych* (1897), *Mikrofauna karpackiego piaskowca* (1895), *Mikroskopische Studien über die grünen Conglomerate der ostgalizischen Karpaten* (1887), *Otwornice pokładów naftonośnych okolic Krosna* (1897), *Mikroskopowe badania namułów wiertniczych z kopalń naftowych. I. Pas potocki i okolice Krosna. Uwagi ogólne* (1897). W ostatniej z tych prac praktycznie wykluczył możliwość kryterium mikrofaunistycznego przy identyfikacji pokładów ropy naftowej. Z tego względu więcej uwagi poświęcił w przyszłości ogólnemu rozpoznaniu geologii obszarów występowania ropy naftowej. Znalazło to wyraz w rozprawach: *Otwornice warstw inoceramowych okolic Gorlic* (1901), *Borysław. Eine Monographie* (1907), *Piaskowiec ciężkowicki* (1922). Tego dotyczą także zeszyty *Atlasu geologicznego Galicji* (z. 14 z 1903, z. 12, opracowany wspólnie z W. Szajnochą i P. Miączyńskim, z 1906, z. 25 z 1911). Wydrukowanego w 1912 arkusza tego atlasu z mapą Tatr autorstwa W. Unliga, nie zdołał uzupełnić tekstem objaśniającym. Opublikował natomiast kilka map specjalistycznych, w tym: *Przeglądową mapę geologiczną ziem polskich z tekstem objaśniającym i trzema przekrojami* (1912), *Kartę przeglądową występowania oleju skalnego w Karpatach Polskich 1:400 000* (1919). Mając na uwadze potrzebę badań ukierunkowanych na potrzeby górnictwa naftowego, w 1912, razem z W. Szajnochą, doprowadził do powstania w Borysławiu Stacji Geologicznej.

Jednoznaczne uznanie przez G. ograniczonej przydatności badań mikrofaunistycznych do wskazania pokładów

roponośnych okazało się w ostateczności przedwczesne. Drogą wytyczoną przez G. poszli amerykańscy geolodzy naftowi, stwierdzając, iż metoda ta w wielu przypadkach jest dobrym prognostykiem gromadzenia w skałach tłuszczu organicznego, co w konsekwencji ułatwia identyfikację pierwotnych miejsc powstawania kopaliny.

PSB (R.F. Bieda); SBP (S. Czarniecki); SPPT (Z.J. Wójcik);
Estreicher; Fleszarowa.

R.F. Bieda: *Józef Grzybowski*, Kraków 1964; S. Czarniecki:
Zarys historii geologii na Uniwersytecie Jagiellońskim, Kraków
1964.

Zbigniew Wójcik

[Poprzedni](#)
[Następny](#)